

Okul aidiyeti ile ilgili bibliyometrik bir araştırma

Ali Fuat Yalçın¹

DOI 10.5281/zenodo.14634180

Özet

Bu çalışma, 2016-2024 yılları arasında "okul aidiyeti" üzerine yapılan araştırmaları bibliyometrik bir yaklaşımla incelemektedir. Bibliyometrik analiz yöntemiyle WoS veri tabanından elde edilen veriler; yayınların yıllara göre dağılımını, dergilerin atıf ve bağlantı güçlerini, yazarların akademik etkilerini, iş birliği ağlarını ve tematik odak noktaları ele alınmıştır. Sonuçlar, okul aidiyeti alanındaki yayınların yıllar içinde artış gösterdiğini ve bu alanın giderek daha fazla ilgi gördüğünü ortaya koymaktadır. En fazla bağlantı gücüne sahip dergi Journal of School Health, en yüksek atıf alan dergi ise Child and Adolescent Mental Health olarak belirlenmiştir. Yazar analizleri, Batanova Milena ve Fernandez Alejandra gibi isimlerin bağlantı gücü açısından, Leatherdale Scott T.'nin ise atıf sayısı bakımından öne çıktığını göstermektedir. İş birliği ağı analizinde, Allen Kelly-Ann ve Greenwood Christopher J. gibi isimler merkezi bir rol oynarken, üniversiteler arası iş birliğinde Kuzey Amerika ve Avustralya üniversiteleri dikkat çekmektedir. VOSviewer görselleştirmesi, okul aidiyeti çalışmalarının akademik başarı, sosyal davranışlar ve psikolojik sağlık gibi temalara odaklandığını ortaya koymaktadır. Bu çalışma, okul aidiyeti alanındaki yayınların dinamiklerini ve etkili araştırmacıları analiz ederek, gelecekteki araştırmalar için önemli bir kaynak sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: okul aidiyeti, bibliyometrik analiz, okula bağlılık

A bibliometric study on school belonging

Abstract

This study examines the research on "school belonging" between 2016 and 2024 with a bibliometric approach. The data obtained from the WoS database through the bibliometric analysis method; the distribution of publications by years, citation and linking power of journals, academic impact of authors, collaboration networks and thematic focal points. The results show that publications in school belonging have increased over the years and that this field is receiving more and more attention. The Journal of School Health was identified with the highest link strength, and Child and Adolescent Mental Health as the most highly cited journal. Author analysis shows that names such as Batanova Milena and Fernandez Alejandra stand out in link strength, while Leatherdale Scott T. stands out in terms of a number of citations. In the collaboration network analysis, names such as Allen Kelly-Ann and Greenwood Christopher J. play a central role. At the same time, North American and Australian universities stand out in inter-university collaboration. VOSviewer visualisation reveals that school belonging studies focus on academic achievement, social behaviours and psychological health. By analysing the dynamics of publications and influential researchers in the field of school belonging, this study provides an essential resource for future research.

Keywords: school belonging, bibliometric analysis, school engagement

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, dr_alifuatyalcin@yahoo.com, ORCID: 0000-0001-6088-3720

Giriş

Okul aidiyeti, öğrencilerin kendilerini okul ortamına ait hissetmeleri, okula bağlılık duymaları ve okulun bir parçası olarak değer görmelerini ifade eden çok boyutlu bir kavramdır (Allen vd., 2021). Bu duygu, öğrencilerin sadece akademik başarılarını değil, aynı zamanda sosyal uyumlarını, psikolojik sağlıklarını ve genel yaşam doyumu seviyelerini de etkileyen önemli bir faktördür (Yildirim vd., 2021). Okul aidiyeti yüksek olan öğrenciler, okula daha istekli katılırlar (Dukynaitė & Dudaitė, 2017)., derslere daha düzenli olarak hazırlanırlar (Osterman, 2000) ve arkadaşlarıyla daha sağlıklı ilişkiler kurarlar (Drolet vd., 2013). Aksine, okul aidiyeti düşük olan öğrenciler ise sık sık devamsızlık yaparlar, derslere ilgi göstermezler ve sosyal izolasyon yaşarlar (Osterman, 2023; Strayhorn, 2018; Van Canegem vd., 2022).

Sosyal bilişsel teori, bireylerin çevreleriyle etkileşimleri sonucunda öğrenme ve davranışlarının şekillendiğini öne sürerken (Eccles & Roeser, 2015), okul aidiyeti bağlamında öğrencilerin öğretmenleri, arkadaşları ve okul ortamıyla kurdukları etkileşimlerin, onların okula ait olma duygularını pekiştiren kritik faktörler olduğunu belirtmektedir. Öğretmenlerin öğrencilere gösterdiği ilgi, destek ve olumlu geri bildirimler, öğrencilerin kendilerini değerli hissetmelerine ve okul aidiyeti algılarının güçlenmesine katkı sağlamaktadır (Osterman, 2000). Bununla birlikte, kendini belirleme teorisi, bireylerin yaşamlarını yönlendirme ve kontrol etme ihtiyacını vurgularken (Ryan & Deci, 2024), okul aidiyeti açısından öğrencilere okulda seçim yapma, karar verme ve kendi öğrenme süreçlerine katılma fırsatlarının sunulmasının, onların daha yetkin hissetmelerini ve aidiyet duygularını güçlendirmelerini sağladığını öne sürmektedir (du Toit-Brits, 2022). Öğrencilerin okulda özgürlüklerinin kısıtlanması ve karar alma süreçlerine dahil edilmemeleri, okul aidiyetini zayıflatabilir.

Sosyal değişim teorisi ise bireylerin sosyal çevreleriyle etkileşimleri sonucu sosyal kimliklerini oluşturduklarını ve bu kimliklerin davranışlarını şekillendirdiğini savunmaktadır (Cropanzano vd., 2017). Okul aidiyeti bağlamında, öğrencilerin okulda katıldıkları sosyal gruplara ait olma duygusu, aidiyet algılarını etkileyebilir (Gagné vd., 2012). Örneğin, bir öğrencinin okul takımında yer alması veya bir kulübe üye olması, okulda daha fazla arkadaş edinmesine ve kendisini daha iyi hissetmesine yardımcı olabilir. Bu bağlamda, bağlanma teorisi, bireylerin güvenli ve destekleyici ilişkiler kurma ihtiyacını vurgularken (Collins & Feeney, 2000), okul aidiyeti açısından öğrencilerin öğretmenleri ve arkadaşlarıyla güvenli bağlar kurmalarının, onların kendilerini güvende hissetmelerini ve aidiyet duygularını güçlendirmelerini sağladığını belirtmektedir (Uslu & Gizir, 2017). Güvenli bağlanma ilişkileri, öğrencilerin okulda daha rahat olmalarını, yeni bilgi ve becerileri öğrenmeye daha açık hale gelmelerini ve akademik başarılarını artırmalarını destekleyebilir. Bu teorik yaklaşımlar bir arada değerlendirildiğinde, okul aidiyeti duygusunun öğrencilerin çevresel etkileşimleri, sosyal bağları ve güvenli ilişkileriyle şekillendiği görülmektedir.

Sosyal öğrenme teorisi, bireylerin gözlem yoluyla öğrenme ve model alma eğiliminde olduklarını savunur (Bandura, 1969). Okul aidiyeti bağlamında, öğrenciler öğretmenlerini, arkadaşlarını ve diğer önemli figürleri model alarak okul hakkındaki tutumlarını ve davranışlarını şekillendirirler (Voelkl, 2012). Bu süreçte, öğretmenlerin okula olan bağlılıkları ve pozitif tutumları, öğrencilerin de okula aidiyet duygularını güçlendirmelerine katkı sağlayabilir (Encina & Berger, 2021). Bu bağlamda, okul aidiyeti kavramı, sosyal öğrenme ve model alma süreçlerinin yanı sıra öğrencilerin çevreleriyle kurdukları etkileşimlerden de etkilenmektedir. Sonuç olarak, okul aidiyeti, karmaşık ve çok boyutlu bir kavram olup, farklı

kuramlar tarafından çeşitli açılardan ele alınmaktadır. Ancak tüm bu teorilerin ortak noktası, okul aidiyetinin öğrencilerin sosyal, duygusal ve akademik gelişimleri üzerindeki önemli etkileridir. Bu etkileşimlerin, öğrencilerin okula olan bağlılıklarını artırarak onların genel gelişimlerine katkı sağladığı anlaşılmaktadır.

Literatürde öğrencilerin okul aidiyetini etkileyen faktörler bireysel, sosyal, okul iklimine bağlı ve çevresel unsurlar olmak üzere çeşitli boyutlarda ele alınmaktadır. Bireysel faktörler arasında öğrencilerin demografik özellikleri, akademik başarıları ve psikolojik durumları yer almaktadır. Örneğin, öz-yeterlilik ve özsaygı gibi psikolojik özellikler, öğrencilerin kendilerini okula ait hissetmelerinde önemli bir rol oynar (Uwah vd., 2008). Sosyal faktörler ise arkadaşlık ilişkileri, öğretmen-öğrenci etkileşimi ve aile desteği gibi unsurları kapsar (İbrahim & El Zaatarı, 2020). Okul içinde olumlu arkadaşlık ilişkileri kuran ve öğretmenlerinden destek gören öğrenciler, kendilerini okulun bir parçası olarak görme eğilimindedir (Wentzel vd., 2004). Ayrıca, ailelerin eğitim sürecine aktif katılımı, öğrencilerin okula yönelik olumlu tutumlarını güçlendirebilir (Rodriguez-Oramas vd., 2022). Okul iklimi de aidiyet duygusu üzerinde kritik bir etkiye sahiptir. Okulun fiziksel koşulları, güvenli bir çevrenin sağlanması, adil ve kapsayıcı bir disiplin politikası gibi unsurlar, öğrencilerin kendilerini değerli hissetmelerine katkı sağlar (Kutsyuruba vd., 2015). Bunun yanı sıra, öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına uygun eğitim programları ve sosyal etkinliklere katılım fırsatları, aidiyet duygusunu artıran diğer önemli faktörlerdir (Strayhorn, 2018). Son olarak, toplumsal ve çevresel faktörler de okul aidiyetini şekillendiren önemli unsurlar arasında yer alır. Toplumun okula yönelik olumlu bir bakış açısına sahip olması ve okulun bulunduğu çevrenin güvenliği, öğrencilerin aidiyet hislerini destekler (Pendergast vd., 2018). Literatür, pozitif ilişkiler, katılım ve psikolojik güvenlik gibi unsurların öğrencilerin okul aidiyetini artırdığını vurgulamaktadır. Öğrencilerin kendilerini güvende, kabul edilmiş ve değerli hissettikleri bir okul ortamı, aidiyet duygusunun güçlenmesine önemli ölçüde katkı sağlar (O'Keeffe, 2013). Bu nedenle, okul aidiyetini artırmak için bireysel, sosyal ve çevresel boyutları kapsayan bütüncül yaklaşımlar benimsenmelidir.

Araştırma Problemi ve Soruları

Okul aidiyeti, öğrencilerin akademik, sosyal ve duygusal gelişimlerinde kritik bir role sahip olan karmaşık bir kavramdır. Bu nedenle, okul aidiyeti üzerine yapılan çalışmalar, eğitimin çeşitli boyutlarını anlamak ve geliştirmek adına önemli bir araştırma alanı oluşturmuştur. Ancak, bu alandaki mevcut bilgi birikimi, uluslararası düzeydeki genel eğilimlerin sistematik bir şekilde incelenmesini gerektirmektedir.

Bu araştırmanın temel problemi, okul aidiyeti konusundaki uluslararası çalışmaların genel eğilimlerini ortaya koyarak, bu alandaki araştırmalara rehberlik edecek bir çerçeve sunmaktır. Araştırma, bu kapsamda şu sorulara odaklanmaktadır:

1. Zaman içinde okul aidiyeti üzerine yapılan çalışmaların sayısında nasıl bir değişim gözlemlenmektedir?
2. Okul aidiyeti konusunda yayınların yayımlandığı en etkili dergiler ve bu dergilerde yayımlanan çalışmalara yapılan atıf sayısı nasıldır?
3. Okul aidiyeti ile ilgili en üretken yazarlar kimlerdir?
4. Araştırmacılar arasındaki iş birliği yapıları ve bu yapıların özellikleri nasıldır?

5. Farklı kurumların okul aidiyeti çalışmalarında iş birliği nasıldır?

6. Okul aidiyeti ile ilgili anahtar kelimelerin analizi sonucunda hangi eğilimler ortaya çıkmaktadır?

Yöntem

Araştırma Modeli

Betimsel analiz yaklaşımı doğrultusunda, okul aidiyeti konularıyla ilgili araştırma eğilimlerini belirlemek amacıyla bir bibliyometrik analiz yapılmıştır. Bibliyometrik analiz, belirli bir konuya ilişkin akademik çalışmaların çeşitli özelliklerini (örneğin, makaleler, kitaplar, konferans bildirileri), yayın tarihleri ve sayıları, kullanılan anahtar kelimeler, yazar ve kurumsal iş birlikleri gibi unsurları inceleyen bir nicel analiz yöntemidir. Bu yöntem, ilgili alanda yayın yapan araştırmacıları, dergileri ve çalışmaları tespit etmeye olanak tanır (Patra vd., 2006). Ayrıca, alanyazının bibliyografik özelliklerini sayısal verilerle analiz ederek, alandaki çalışmaların niteliklerini anlamaya katkı sağlar (Zupic & Čater, 2015).

Veri Analiz Süreci

Bu çalışmanın veri analizi, bibliyometrik analiz yöntemleri kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Veriler, Web of Science gibi güvenilir akademik veri tabanlarından elde edilmiştir. Analiz sürecinde, VOSviewer yazılımı kullanılarak atıf analizi, yayınlar arasındaki atıf ilişkilerini incelemek için kullanılmıştır. Bu analiz, hangi çalışmaların alanı üzerinde önemli etkiler yarattığını belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Yazar ve kurumsal iş birliği ağ analizi, araştırmacılar ve kurumlar arasındaki iş birliği yapılarının incelenmesi için yürütülmüştür. Bu analizde, ortak yayın sayıları ve iş birliği ağlarının yoğunluğu ölçülmüştür. Anahtar kelime analizi, okul aidiyeti konusundaki temel kavramları ve ortaya çıkan araştırma eğilimlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Bu kapsamda, anahtar kelimeler arasındaki ilişkiler ve bu kelimelerin zaman içindeki değişimleri incelenmiştir. Zaman serisi analizi, yayın sayılarının yıllara göre değişimini incelemek için kullanılmıştır. Bu analiz, okul aidiyeti alanındaki akademik çalışmaların zaman içindeki artış veya azalma eğilimlerini gözlemlemeye olanak tanımıştır.

Verilerin güvenilirliği ve geçerliliği aşağıdaki adımlarla sağlanmıştır:

Kaynak Seçimi: Veriler, alanın en kapsamlı ve güvenilir veri tabanlarından (Web of Science ve Scopus) elde edilmiştir. Bu veri tabanları, uluslararası hakemli dergilerde yayınlanmış çalışmalara erişim sağlayarak, seçilen yayınların bilimsel kalite standartlarına uygun olmasını güvence altına almıştır.

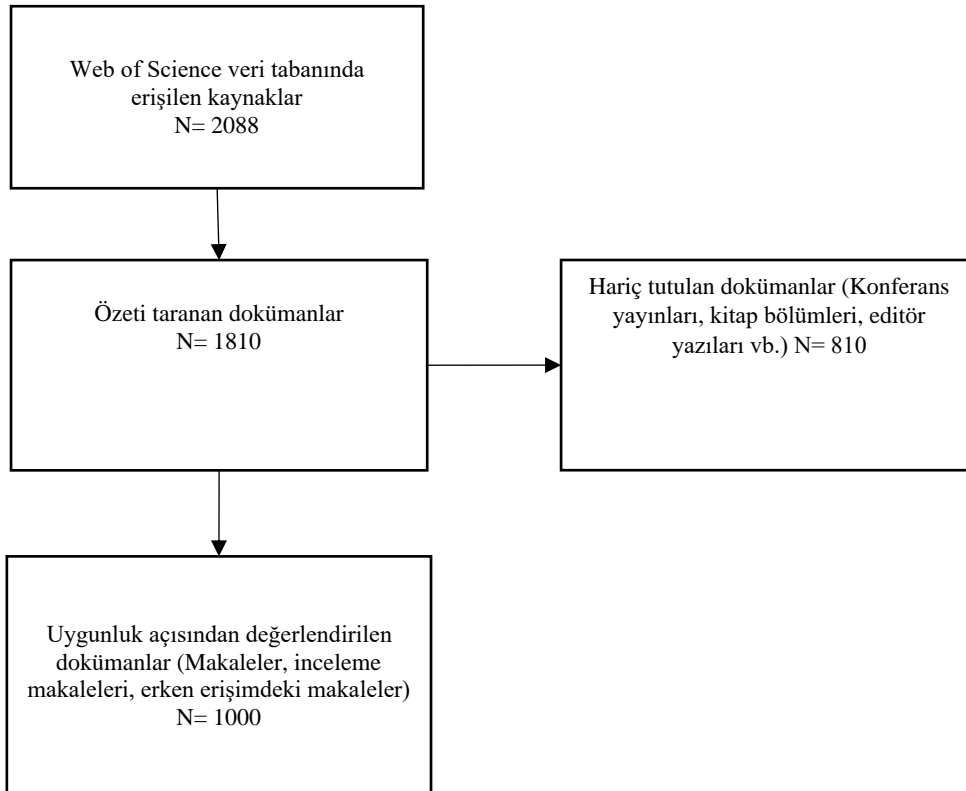
Dahil Etme ve Hariç Tutma Kriterleri: Veriler, belirlenen araştırma amacına uygun olarak filtrelenmiştir. Çalışmaya dahil edilen yayınlar, okul aidiyeti ile ilgili anahtar kelimeleri içermesi ve hakemli dergilerde yayınlanmış olması şartlarına göre seçilmiştir. Alanla ilgisiz veya tekrarlayan yayınlar hariç tutulmuştur.

Veri Doğrulama: Analiz için kullanılan yayın verileri, birden fazla kez kontrol edilerek hataların en aza indirilmesi sağlanmıştır. Verilerin doğruluğu, VOSviewer yazılımına aktarılırken tekrar kontrol edilmiştir.

WoS veri tabanından veriler toplanırken, genel arama motorunda "Abstract" seçeneği kullanılarak, arama yapılan terimlerin çalışmanın özet kısmında yer alması sağlanmıştır. 11 Ocak 2024 tarihinde, okul aidiyeti ile ilgili İngilizce anahtar kelimeler tarama kısmına girilmiştir. Bu tarihe kadar yayımlanmış olan çalışmalar analizde değerlendirilmiştir. Çalışmaların okul bağlamında ve okul aidiyeti ile ilişkili olması için şu anahtar kelimeler kullanılmıştır: ("School belonging" OR "School connectedness" OR "School attachment" OR "School affiliation" OR "School identification" OR "School membership" OR "School bond" OR "School connection").

Şekil 1'de görüldüğü üzere, bazı çalışmalar analiz dışında bırakılırken, belirlenen kriterlere uygun olanlar analize dahil edilmiştir. Çalışmada yalnızca makaleler, inceleme makaleleri ve erken görünümdeki makaleler değerlendirmeye alınmıştır. Kör hakemlik sürecinden geçmeyen konferans bildirimleri, kitap bölümleri ve editör yazıları gibi çalışmalar analize dahil edilmemiştir.

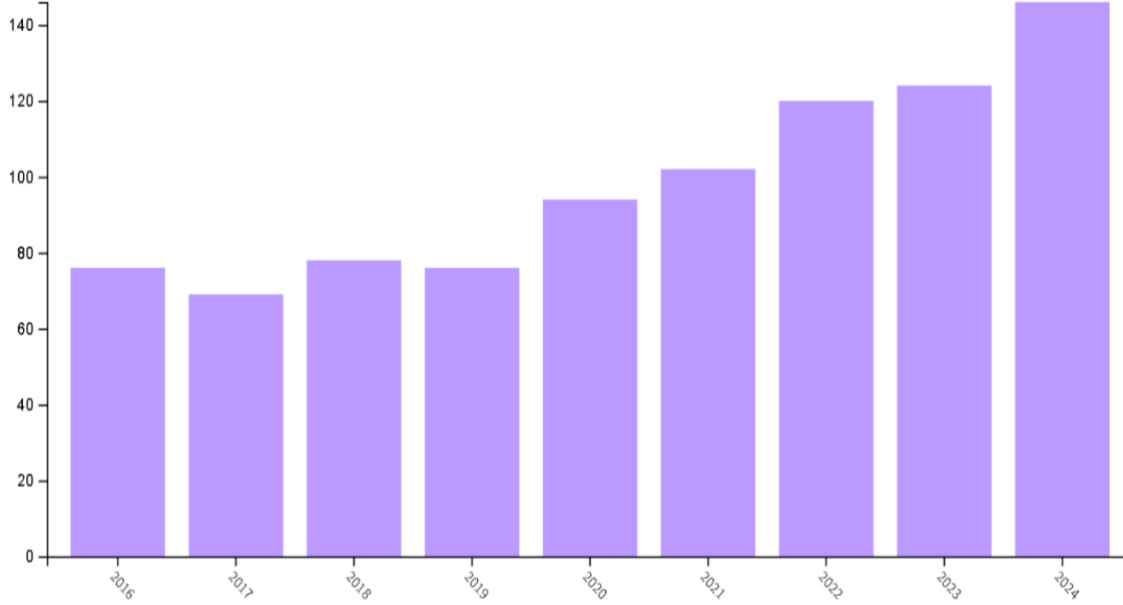
Genel tarama sonucunda 2088 kaynağa ulaşılmış, ancak anahtar kelimelerin yalnızca özetlerde yer alması şartı uygulandığında bu sayı 1810'e düşmüştür. Bu 1810 çalışma arasından, konferans bildirimleri, kitap bölümleri ve editör yazıları gibi 810 doküman analiz dışı bırakılmıştır. Sonuç olarak, kriterlere uygun 1000 çalışma analize dâhil edilmiştir.

Şekil 1. Analize dâhil edilecek makale seçimi diyagramı

Bulgular

WoS veri tabanındaki dizinlerden elde edilen verilere dayanarak gerçekleştirilen bu çalışmada, 2016-2024 yılları arasında okul aidiyeti ile ilgili yapılan çalışmaların sayısı Şekil 2'de sunulmaktadır.

Şekil 2. Yayın sayılarının yıllara göre değişimi

Sunulan grafik, okul aidiyeti alanındaki yayınların yıllara göre dağılımını göstermektedir. 2016-2024 yılları arasında yayın sayısında sürekli bir artış olduğu görülmektedir. Bu durum, söz konusu alanın günümüzde giderek daha fazla ilgi gördüğünü ve araştırmacılar tarafından aktif olarak çalışıldığını göstermektedir.

En fazla araştırmanın yayımlandığı dergiler, bu dergilerin aldıkları atıf sayıları ve bağlantı güçleri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. En Fazla Araştırmanın yapıldığı dergiler

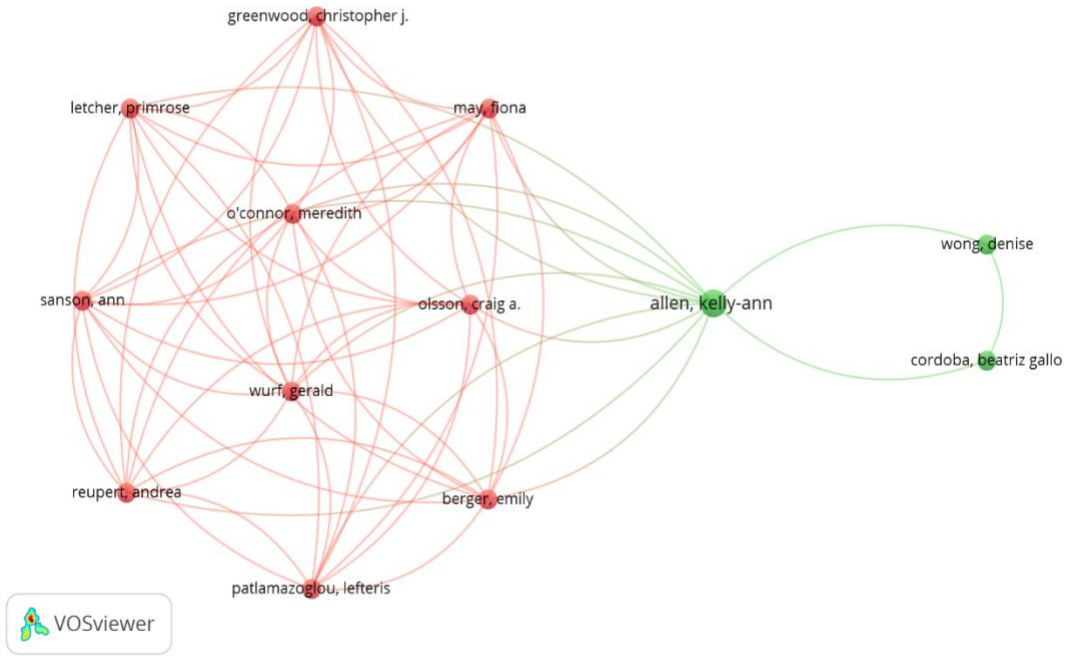
Dergi adı	Makale sayısı	Atıf sayısı	Bağlantı gücü
British Journal of Educational Psychology	2	33	99
Child and Adolescent Mental Health	2	181	40
Child Indicators Research	2	56	108
Children and Youth Services Review	2	74	88
Contemporary Educational Psychology	2	44	128
Current Psychology	3	7	55
Journal of Adolescence	2	24	34
Journal of Primary Prevention	2	26	42
Journal of Psychoeducational Assessment	3	5	138
Journal of Psychologists and Counsellors in Schools	2	7	47
Journal of School Health	4	39	145

Tablo 1'e göre, en yüksek bağlantı gücüne sahip dergi Journal of School Health (145), bunu sırasıyla Journal of Psychoeducational Assessment (138) ve Contemporary Educational Psychology (128) takip etmektedir. Atıf sayıları açısından en dikkat çekici dergi, toplamda 181 atıf ile Child and Adolescent Mental Health dergisidir. Ancak bu derginin bağlantı gücü (40) diğer dergilere kıyasla daha düşüktür. Bu durum, bu dergide yayımlanan makalelerin alıntılanma oranının yüksek olmasına rağmen diğer çalışmalarla daha az ilişkilendirildiğini gösterebilir. Makalelerin yayımlandığı dergiler arasında Current Psychology ve Journal of Psychologists and Counsellors in Schools gibi dergiler daha düşük atıf ve bağlantı gücü değerlerine sahiptir. Bu durum, bu dergilerdeki çalışmaların daha spesifik bir alana hitap ettiğini veya daha az görünür olduğunu gösterebilir. Genel olarak tablo, çalışmanın yayımlandığı dergilerin çeşitliliğini ve bu dergilerdeki makalelerin alıntılanma ve ilişkilendirilme düzeylerini ortaya koymaktadır. Bu tür bir analiz, çalışmanın alan yazındaki etkisini değerlendirmek ve ileride hangi dergilere odaklanılabileceğini belirlemek açısından önemlidir.

Tablo 2. Okul İklimi Alanında En Üretken Yazar Sıralaması

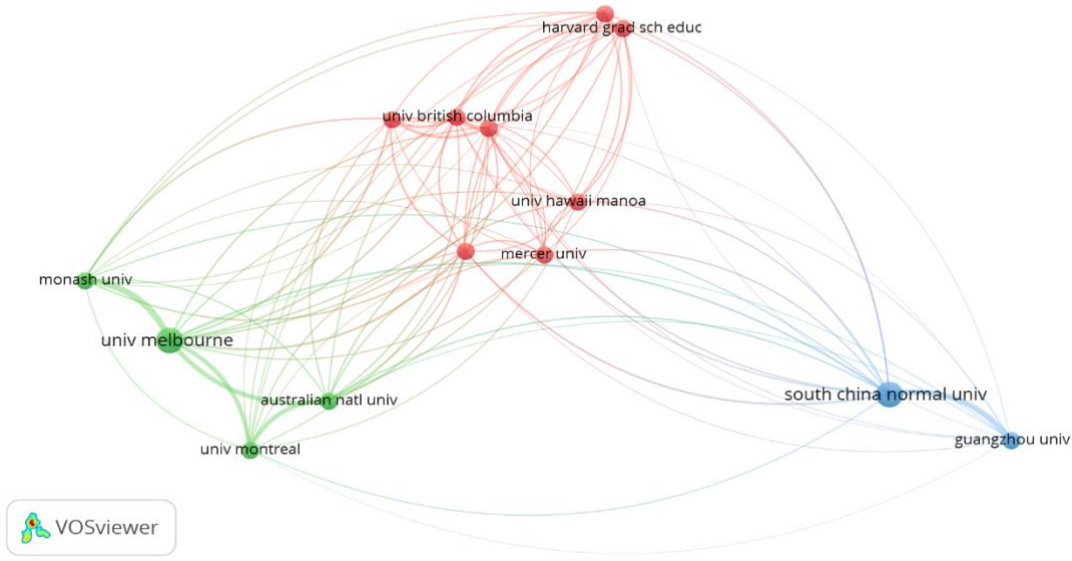
Yazar	Makale sayısı	Atıf sayısı	Bağlantı gücü
Allen, Kelly-Ann	2	12	111
Batanova, Milena	2	19	637
Chung-Do, Jane J.	2	24	402
Fernandez, Alejandra	2	19	637
Goebert, Deborah A.	2	24	402
Golaszewski, Natalie M.	2	19	637
Hamagani, Fumiaki	2	24	402
Leatherdale, Scott T.	2	77	134
Loukas, Alexandra	2	19	637
Marsh, Robbie J.	2	1	122
Pasch, Keryn E.	2	19	637
Patterson, Meagan M.	2	2	300
Peng, Anqi	2	2	300
Reynolds, Katherine J.	2	47	159
Yu, Chengfu	2	12	194
Zhang, Wei	3	18	249

Tablo 2, çalışmada yer alan makalelerin yazarlarının isimlerini, yayımladıkları makale sayısını, aldıkları atıf sayısını ve bağlantı gücünü göstermektedir. Bu tablo, yazarların akademik etkilerini ve çalışmalarının alan yazındaki bağlantılarını değerlendirmek için önemli bilgiler sunmaktadır. Tabloya göre, Batanova, Milena, Fernandez, Alejandra, Golaszewski, Natalie M., Loukas, Alexandra ve Pasch, Keryn E. gibi yazarlar, bağlantı gücü açısından en yüksek değerlere (637) sahiptir. Bu durum, bu yazarların çalışmalarının diğer araştırmalarla güçlü bir şekilde ilişkilendirildiğini göstermektedir. En yüksek atıf sayısına sahip yazarlar arasında Leatherdale, Scott T. (77 atıf) öne çıkmaktadır. Ancak bu yazarın bağlantı gücü (134), diğer yüksek atıf alan yazarlara kıyasla daha düşüktür. Bu durum, bu yazarın çalışmalarının daha geniş bir kitle tarafından alıntılındığını, ancak diğer çalışmalarla daha sınırlı bir ilişki içinde olduğunu gösterebilir. Bazı yazarlar, örneğin Marsh, Robbie J. (1 atıf) ve Patterson, Meagan M. (2 atıf), düşük atıf sayılarına sahip olsalar da bağlantı gücü değerleri (122 ve 300) dikkate değerdir. Bu durum, bu yazarların çalışmalarının nispeten az alıntılanmasına rağmen, belirli bir alanda önemli bir etkiye sahip olabileceğini işaret etmektedir. Genel olarak, tablo yazarların akademik etkilerini, çalışmalarları arasındaki bağlantıları ve atıf sayılarını değerlendirmek için kapsamlı bir bakış açısı sunmaktadır. Bu analiz, çalışmanın alan yazındaki konumunu anlamak ve gelecekteki iş birlikleri için potansiyel yazarları belirlemek açısından faydalı olabilir.

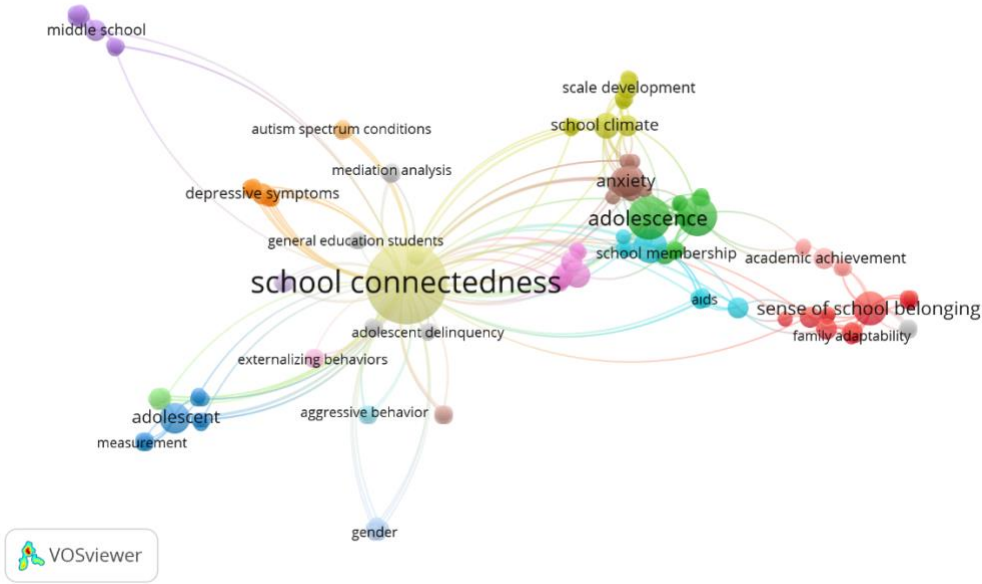
Şekil 3. Yazar işbirlikleri

Şekil 3'teki görsel, yazarlar arasındaki iş birliği ağını temsil etmektedir. Görselde, yazarlar arasındaki iş birliği farklı renklerle belirtilmiştir. Kırmızı ve yeşil gruplar, yazarlar arasındaki yoğun iş birliğini temsil etmektedir. Örneğin, Allen, Kelly-Ann yeşil grupta merkezi bir yazar olarak öne çıkmaktadır ve diğer yazarlarla güçlü bağlantılara sahiptir. Bu durum, bu yazarın iş birliği ağına kilit bir rol oynadığını göstermektedir. Kırmızı grup, daha sıkı bağlantılara sahip bir topluluk olarak görünmektedir. Bu grupta, Greenwood, Christopher J., O'Connor, Meredith, ve Sanson, Ann gibi yazarlar merkezi konumda yer almaktadır. Bu yazarlar, grubun diğer üyeleriyle sıkı bir iş birliği içindedir. Görselde, Wong, Denise ve Cordoba, Beatriz Gallo gibi yazarlar, daha az bağlantıya sahip bağımsız bir alt grup oluşturmaktadır. Bu durum, bu yazarların daha az sayıda ortak çalışma yaptığını veya belirli bir alt alanla sınırlı bir iş birliği gerçekleştirdiğini gösterebilir. Görsel, yazarlar arasındaki iş birliği dinamiklerini anlamak ve alan yazındaki etkili araştırmacıları belirlemek açısından önemli bilgiler sunmaktadır. Merkezdeki yazarlar, diğer araştırmacılarla iş birliği yaparak bilimsel bilginin yayılmasında kritik bir rol oynamaktadır.

Şekil 4. Kurumlar arası iş birliği

Şekil 4'teki ağ grafiği, farklı üniversiteler arasındaki bilimsel işbirliğini ve etkileşimi görsel olarak sunmaktadır. Bu tür bir görselleştirme, bibliyometrik analizlerde sıkça kullanılır ve araştırma makalelerinde güçlü bir görsel anlatım aracı olarak işlev görür. Harvard Graduate School of Education, University of British Columbia, University of Hawaii Manoa ve Mercer University gibi üniversiteler arasında yoğun bir işbirliği olduğu görülmektedir. Bu üniversiteler, ortak araştırma projelerinde bulunarak ve ortak yayınlar yaparak alanlarında etkili bir ağ oluşturmuşlardır. Grafik, Kuzey Amerika ve Avustralya üniversiteleri arasında güçlü bağlar olduğunu göstermektedir. Asya'dan South China Normal University ve Guangzhou University gibi üniversitelerin de bu ağa dâhil olduğu görülmektedir. Bu durum, uluslararası işbirliğinin önemini vurgulamaktadır.

Şekil 5. En sık kullanılan anahtar kelimeler

Şekil 5'te sunulan VOSviewer görselleştirmesi, öğrencilerin okul aidiyeti ile çalışmalarının akademik başarı, sosyal davranışlar ve psikolojik sağlık gibi konulara odaklandığını göstermektedir. Grafikte "okul bağlılığı", "akademik başarı", "okul aidiyeti" ve "başarı" gibi kavramların sıklıkla birlikte kullanıldığı görülmektedir. Bu, okul bağlılığının öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki önemli etkisini göstermektedir. "Ergenlik", "depresyon belirtileri", "kaygı" ve "otuzm spektrum bozuklukları" gibi kavramların sıkça birlikte yer alması, ergenlik döneminin psikolojik sağlık açısından hassas bir dönem olduğunu ve bu dönemde sıklıkla karşılaşılan sorunları ortaya koymaktadır. "Dışa dönük davranışlar", "saldırgan davranışlar", "ergen suçluluğu" gibi kavramların "okul bağlılığı" ile zıt kutuplarda yer alması, bu davranışların okul bağlılığını olumsuz etkileyebileceğini göstermektedir. "Ölçme", "ölçek geliştirme" gibi kavramların varlığı, bu alandaki araştırmalarda kullanılan ölçme araçlarının önemini göstermektedir.

Sonuç ve Tartışma

Bu çalışma, 2016-2024 yılları arasında okul aidiyeti konusundaki araştırmaların artan bir ivme gösterdiğini ortaya koymaktadır. Bu bulgu, okul aidiyetinin öğrencilerin psikolojik, akademik ve sosyal gelişimleri üzerindeki etkilerini vurgulayan mevcut literatürle uyumludur. Özellikle, Allen vd. (2016), okul aidiyetinin öğrencilerin okul başarısını artırmada önemli bir faktör olduğunu belirtmiş ve okul aidiyetine yönelik araştırmaların giderek arttığını vurgulamıştır. Okul ile ilgili yapılmış bibliyometrik analizler incelendiğinde de benzer biçimde yayınlarda artış trendleri olduğu araştırmacılar tarafından raporlanmıştır (Ateş vd., 2024; Navruz vd., 2024; Öztoklu vd., 2024).

Tablo 1, okul aidiyeti ile ilgili en çok araştırma yapılan dergilerin ve bu dergilerin atıf sayıları ile bağlantı güçlerini göstermektedir. En yüksek bağlantı gücüne sahip dergiler, bu alandaki araştırmaların etkileşimde olduğu geniş bir ağ oluşturduğunu ve araştırmacılar arasında güçlü iş birliği ilişkilerinin olduğunu göstermektedir. Öte yandan, Child and Adolescent Mental Health dergisinin yüksek atıf sayısına rağmen düşük bağlantı gücüne sahip olması, bu dergide

yayımlanan makalelerin alıntılındığını ancak diğer çalışmalarla sınırlı bir etkileşime girdiğini göstermektedir. Bu durum, belirli bir dergide yayımlanan çalışmaların daha dar bir araştırma alanına hitap ettiğini veya daha az görünür olduğunu gösterebilir. Bu tür dergiler, belirli bir konuya odaklandıkları için atıf sayıları yüksek olabilir, ancak bu makaleler, geniş çaplı disiplinler arası çalışmalara daha az dahil olabilir (Leydesdorff vd., 2010).

Tablo 2, okul aidiyeti ile ilgili en fazla alıntı yapılan yazarları ve bu yazarların çalışmalarının bağlantı güçlerini ortaya koymaktadır. Yüksek bağlantı gücüne sahip yazarlar, alan yazında güçlü bir etkiye sahip olup, çalışmalarının diğer araştırmalarla derinlemesine ilişkilendirildiğini göstermektedir. Ancak, bazı yazarların yüksek atıf sayılarına rağmen daha düşük bağlantı gücüne sahip olmaları, bu yazarların çalışmalarının daha geniş bir kitle tarafından alıntılındığını, ancak daha az iş birliği yaptığı anlamına gelebilir. Yazarlar arasındaki iş birliği ağları, alan yazındaki önemli araştırmacıları ve potansiyel iş birliği fırsatlarını belirlemek açısından önemli bilgiler sunmaktadır (Munoz vd., 2016).

Şekil 3'teki iş birliği ağı görseli, yazarlar arasındaki etkileşimleri ve iş birliği yoğunluğunu açıkça göstermektedir. Özellikle yeşil ve kırmızı gruplardaki merkezi yazarlar, iş birliği ağlarında kilit bir rol oynamaktadır. Bu yazarlar, alan yazınındaki önemli konuları ele almakta ve diğer araştırmacılarla güçlü bir iş birliği içindedir. Ancak, bazı yazarlar daha bağımsız çalışarak sınırlı bir etkileşimde bulunmuşlardır. Bu durum, bazı araştırmaların daha spesifik alanlara odaklandığını ve geniş bir ağda yer almadığını gösterebilir.

Şekil 4'teki üniversiteler arası iş birliği ağı, farklı üniversiteler arasındaki güçlü bağları ve uluslararası iş birliğini gözler önüne sermektedir. Özellikle Kuzey Amerika ve Avustralya'daki üniversiteler arasındaki güçlü iş birliği, bu üniversitelerin alan yazınındaki etkisini pekiştirmektedir. Asya'daki üniversitelerin de bu ağda yer alması, okul aidiyeti araştırmalarının küresel bir boyut kazandığını ve uluslararası düzeyde önemli bir iş birliği ağı oluşturduğunu göstermektedir.

Son olarak, Şekil 5'teki VOSviewer görselleştirmesi, okul aidiyeti ile ilgili yapılan çalışmaların akademik başarı, sosyal davranışlar ve psikolojik sağlık gibi önemli konularla ilişkisini ortaya koymaktadır. Okul aidiyetinin öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkisi, araştırmaların önemli bir odak noktası olmuştur. Ayrıca, ergenlik dönemi ve psikolojik sağlık arasındaki ilişki, bu dönemdeki psikolojik zorlukların okul aidiyeti ile nasıl etkileşime girdiğini göstermektedir. Okul bağlılığının, dışa dönük davranışlar ve saldırganlık gibi olumsuz davranışlarla zıt bir ilişki içinde olması, okul aidiyetinin öğrencilerin davranışsal gelişimleri üzerindeki etkisini vurgulamaktadır.

Bu çalışma, okul aidiyeti alanındaki araştırmaların artan bir ivme gösterdiğini ve bu alandaki akademik etkileşimin giderek güçlendiğini ortaya koymaktadır. Bulgular, okul aidiyetinin öğrencilerin akademik başarıları, psikolojik sağlıkları ve sosyal davranışları üzerindeki olumlu etkilerini vurgulayan önceki çalışmalarla tutarlıdır. Ayrıca, yazarlar arasındaki iş birliği ağları ve üniversiteler arası etkileşimlerin, okul aidiyeti konusundaki araştırmaların küresel düzeyde yayıldığını ve güçlü bir akademik ağ oluşturduğunu göstermesi, bu alandaki araştırmaların gelecekteki potansiyelini de ortaya koymaktadır.

Gelecekteki araştırmalar, okul aidiyetinin farklı yaş gruplarındaki (örneğin, ilköğretim, ortaokul ve lise öğrencileri) etkilerini karşılaştırmalı olarak ele almalıdır. Özellikle ergenlik döneminde

aidiyet duygusunun psikolojik sağlık ve akademik başarı üzerindeki etkileri daha detaylı incelenebilir. Okul aidiyetinin farklı kültürel ve sosyoekonomik bağlamdaki etkileri incelenerek, bu kavramın evrensel mi yoksa bağlamsal mı olduğu daha iyi anlaşılabilir. Bu tür çalışmalar, politikalar ve eğitim programlarının geliştirilmesine katkı sağlayabilir. Araştırma alanında mevcut uluslararası iş birliği ağları daha da güçlendirilmelidir. Bu bağlamda, ortak veri tabanları oluşturulabilir, çok merkezli projeler geliştirilebilir ve farklı ülkelerden araştırmacılar arasında bilgi paylaşımını kolaylaştıracak platformlar oluşturulabilir.

Okul aidiyeti üzerine uzun dönemli etkileri ortaya koyacak boylamsal çalışmalar yapılmalıdır. Bu tür araştırmalar, aidiyet duygusunun öğrencilerin yaşamları üzerindeki uzun vadeli etkilerini anlamak için kritik öneme sahiptir. Okul aidiyetini artırmaya yönelik müdahale programlarının etkinliği değerlendirilmelidir. Özellikle, okul ortamında aidiyet duygusunu destekleyen sosyal ve akademik stratejiler üzerinde durulabilir.

Referans

Allen, K. A., Slaten, C. D., Arslan, G., Roffey, S., Craig, H., & Vella-Brodrick, D. A. (2021). School belonging: The importance of student and teacher relationships. In *The Palgrave handbook of positive education* (pp. 525-550). Springer International Publishing.

Allen, K. A., Vella-Brodrick, D., & Waters, L. (2016). Fostering school belonging in secondary schools using a socio-ecological framework. *The Educational and Developmental Psychologist, 33*(1), 97-121.

Ateş, Ö., KARAMAN, S. Dalğıç, F. Kaya, E, Ergun, E., & Sarıkaya, Ö. (2024). Okulda Zorbalık ile İlişkili Çalışmalara Farklı Bir Bakış: Bibliyometrik Haritalama. *International QMX Journal, 3*(1), 403-411.

Bandura, A. (1969). Social-learning theory of identificatory processes. *Handbook of socialization theory and research* (pp 213-262). Rand McNally & Company.

Collins, N. L., & Feeney, B. C. (2000). A safe haven: an attachment theory perspective on support seeking and caregiving in intimate relationships. *Journal of Personality and Social Psychology, 78*(6), 1053-1073.

Cropanzano, R., Anthony, E. L., Daniels, S. R., & Hall, A. V. (2017). Social exchange theory: A critical review with theoretical remedies. *Academy of Management Annals, 11*(1), 479-516.

Drolet, M., Arcand, I., Ducharme, D., & Leblanc, R. (2013). The sense of school belonging and implementation of a prevention program: Toward healthier interpersonal relationships among early adolescents. *Child and Adolescent Social Work Journal, 30*, 535-551.

du Toit-Brits, C. (2022). Exploring the importance of a sense of belonging for a sense of ownership in learning. *South African Journal of Higher Education, 36*(5), 58-76.

Dukynaitė, R., & Dudaitė, J. (2017). Influence of school factors on students' sense of school belonging. *The New Educational Review, 47*, 39-52.

- Eccles, J. S., & Roeser, R. W. (2015). School and community influences on human development. In *Developmental science* (pp. 645-728). Psychology Press.
- Encina, Y., & Berger, C. (2021). Civic behavior and sense of belonging at school: The moderating role of school climate. *Child Indicators Research*, 14, 1453-1477.
- Gagné, M. H., Shapka, J. D., & Law, D. M. (2012). The impact of social contexts in schools: Adolescents who are new to Canada and their sense of belonging. In *The impact of immigration on children's development* (Vol. 24, pp. 17-34). Karger Publishers.
- Ibrahim, A., & El Zaatar, W. (2020). The teacher–student relationship and adolescents’ sense of school belonging. *International Journal of Adolescence and Youth*, 25(1), 382-395.
- Kutsyuruba, B., Klinger, D. A., & Hussain, A. (2015). Relationships among school climate, school safety, and student achievement and well-being: a review of the literature. *Review of Education*, 3(2), 103-135.
- Leydesdorff, L., de Moya-Anegón, F., & Guerrero-Bote, V. P. (2010). Journal maps on the basis of Scopus data: A comparison with the Journal Citation Reports of the ISI. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 61(2), 352-369.
- Munoz, D. A., Queupil, J. P., & Fraser, P. (2016). Assessing collaboration networks in educational research: A co-authorship-based social network analysis approach. *International Journal of Educational Management*, 30(3), 416-436.
- Navruz, M., Öz, Ö., Turgut, A., Fartlı, S., & Yıldırım, H. (2024). Okul İklimi Çalışmalarında Uluslararası Araştırma Eğilimleri: Bibliyometrik Bir İnceleme. *International QMX Journal*, 3(2), 770-780.
- O'Keeffe, P. (2013). A sense of belonging: Improving student retention. *College Student Journal*, 47(4), 605-613.
- Osterman, K. F. (2000). Students' need for belonging in the school community. *Review of Educational Research*, 70(3), 323-367.
- Osterman, K. F. (2023). Teacher practice and students’ sense of belonging. In *Second international research handbook on values education and student wellbeing* (pp. 971-993). Springer International Publishing.
- Öztoklu, B., Ekici, Ö., Konakçı, A., Konakçı, G., & Yakıcı, R. E. (2024). Okul Terki ve Okula Devamsızlık İle İlişkili Çalışmaların Bibliyometrik Analizi. *Academic Social Resources Journal*, 9(1), 17-25.
- Patra, S. K., Bhattacharya, P., & Verma, N. (2006). Bibliometric study of literature on bibliometrics. *DESIDOC Journal of Library & Information Technology*, 26(1), 27-32.
- Pendergast, D., Allen, J., McGregor, G., & Ronksley-Pavia, M. (2018). Engaging marginalized, “at-risk” middle-level students: A focus on the importance of a sense of belonging at school. *Education Sciences*, 8(3), 1-19.

- Rodriguez-Oramas, A., Morla-Folch, T., Vieites Casado, M., & Ruiz-Eugenio, L. (2022). Improving students' academic performance and reducing conflicts through family involvement in primary school learning activities: A Mexican case study. *Cambridge Journal of Education*, 52(2), 235-254.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2024). Self-determination theory. In *Encyclopedia of quality of life and well-being research* (pp. 6229-6235). Cham: Springer International Publishing.
- Strayhorn, T. L. (2018). *College students' sense of belonging: A key to educational success for all students*. Routledge.
- Uslu, F., & Gizir, S. (2017). School belonging of adolescents: The role of teacher-student relationships, peer relationships and family involvement. *Educational Sciences-Theory & Practice*, 17(1), 63-82.
- Uwah, C. J., McMahon, H. G., & Furlow, C. F. (2008). School belonging, educational aspirations, and academic self-efficacy among African American male high school students: Implications for school counselors. *Professional School Counseling*, 11(5), 296-305
- Uwah, C. J., McMahon, H. G., & Furlow, C. F. (2008). School belonging, educational aspirations, and academic self-efficacy among African American male high school students: Implications for school counselors. *Professional School Counseling*, 11(5), 296-305.
- Van Canegem, T., Van Houtte, M., & Demanet, J. (2022). Grade retention: A pathway to solitude? A cross-national multilevel analysis of the effects of being retained on students' sense of belonging. *Comparative Education Review*, 66(4), 664-687.
- Voelkl, K. E. (2012). School identification. In *Handbook of research on student engagement* (pp. 193-218). Springer US.
- Wentzel, K. R., Barry, C. M., & Caldwell, K. A. (2004). Friendships in middle school: influences on motivation and school adjustment. *Journal of educational psychology*, 96(2), 195-203.
- Yildirim, H. H., Zimmermann, J., & Jonkmann, K. (2021). The importance of a sense of university belonging for the psychological and academic adaptation of international students in Germany. *Zeitschrift für Entwicklungspsychologie und Pädagogische Psychologie*, 53 (1-2), 15-26.
- Zupic, I., & Čater, T. (2015). Bibliometric methods in management and organization. *Organizational Research Methods*, 18(3), 429-472.